

zekerheid hebben dat die in haar gehéél de volledige instemming hebben van de collega's.' Van den Broeck antwoordde bits met er allereerst op te wijzen dat zijn collega van de Poel in Breda in de neutraliteitsperiode anti-Duits geschreven had maar nu 'met zijn impulsief karakter' naar de andere kant doorgeslagen was: hij had althans in *Het Dagblad van Noord-Brabant en Zeeland* het lied 'Denn wir fahren gegen Engelland' al tweemaal in de Duitse tekst met de Nederlandse vertaling er bij opgenomen; tot overleg was hij, van den Broeck, graag bereid maar voor 'een soort collectieve verantwoordelijkheid' voelde hij niets.¹

Dat leek op insubordinatie.

Herold eiste gehoorzaamheid. Er werd over ontslag gesproken, er dreigde een proces, van den Broeck droeg de behartiging van zijn belangen aan de NSB'er mr. van Vessem op – en in juli ging het conflict als een nachtkaaers uit. Van de Poel was inmiddels lid geworden van de Raad van Voorlichting der Nederlandse pers die door de hoofdredacteur van *De Waag*, dr. Goede-waagen, gepreseed werd en waar ook Rost van Tonningen lid van was: van den Broeck had nu dus de zekerheid dat hij samen met van de Poel in het college van hoofdredacteurs der Neerlandiapers steeds in de meerderheid zou zijn.

Herold draaide bij. Medio juli gaf hij van den Broeck als richtlijn (niet dat zulks nodig was want van den Broeck schreef al in die geest), 'het publiek te brengen tot loyale gehoorzaamheid aan de bezettende macht en tot snelle aanpassing aan nieuwe ideeën en vormen.'² In een bespreking die in augustus in aanwezigheid van de president-commissaris (een lid van de familie van de Weyer) en de gedelegeerd commissaris (mr. H. W. de Vink, lid van de RKSP, gedeputeerde van Utrecht) plaats vond, werd tenslotte de vrede getekend. Wat men van den Broeck daar nog wèl verweet, was dat hij zijn omzwaai zo bruusk uitgevoerd had 'in plaats van tactvol, waarbij', aldus het verslag, 'de redactie had moeten optreden gelijk een liefdevolle verstandige vader met het hart vol deernis doet tegenover domme, verwende en daardoor juist zo beklagenswaardige kinderen'³ – daar werden blijkbaar de lezers van de Neerlandia-bladen mee bedoeld. In de herfst ging van Herold nog de aanwijzing uit 'om uiterst voorzichtig te zijn tegenover de NSB . . . en om vooral nog van geen voorkeur te laten blijken, geestelijk of heimelijk, voor Nationaal Front of Unie.'⁴

¹ Brief, 3 juni 1940, van H. van den Broeck aan F. H. H. Herold (a.v.). ² Brief, 17 juli 1940, van F. H. H. Herold aan H. van den Broeck (a.v.). ³ Verslag, 9 aug. 1940, van de vergadering op 7 aug. (a.v.). ⁴ Brief, 9 okt. 1940, van F. H. H. Herold aan H. van den Broeck (a.v.).